

HOOGTELIJN

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE KLIM- EN BERGSPORT VERENIGING

Bergvakantie ten zuiden van Mont Blanc

Schnitzeljacht in de Lienzer Dolomieten
Nieuwste klettersteigsets
Spot me! Bouldertips

Herman Plugge:

EXPEDITIEKLIMMEN AVONTUUR MEER

HERMAN PLUGGE (71) IS ALPINIST IN HART EN NIEREN. HET BERGBEKLIMMEN IS HEM MET DE PAPLEPEL INGEGOTEN EN NOG STEEDS REIST HIJ JAARLIJKS AF NAAR DE BERGEN. ZIJN KLIMCARRIÈRE STREKT ZICH UIT OVER ZES DECENNIA EN OMVAT EXPEDITIES NAAR DE SOVJET-UNIE, AFGHANISTAN EN DE VEELBESPROKEN NEDERLANDSE EVERESTEXPEDITIE VAN 1984.

Hij zat in het bestuur van de KNAV; hij leidde verschillende expedities; hij organiseerde opleidingen; hij gaf jarenlang leiding aan de Commissie Expedities en Alpiene Topsport (CEAT) en hij was vijftien jaar mede-eigenaar van bergsportzaak Demmenie in Amsterdam. NKBV-erelid Herman Plugge (71) is de nestor van de Nederlandse expeditiebergsport en beroemd – of berucht – om zijn Irish coffee; één keer per jaar ontmoeten Nederlandse topklimmers elkaar bij hem thuis voor de uitreiking van de zogenoemde Herman Plugge Award en die avond wordt traditioneel afgesloten met stevige Ierse koffie. “Iedereen moet wat vertellen over z’n tochten en tot slot maak ik Irish coffee op grootmoeders wijze, maar ja: die Irish coffee is wat iedereen onthoudt,” zegt hij relativerend.

Plugges lange bergsportcarrière begon in 1950, tijdens een vakantie in Oostenrijk. Het hoogtepunt van de reis was het moment dat zijn vader een berggids bestelde voor de beklimming van een heuse berg, vertelt hij. “Dan ging de hele familie, inclusief mijn moeder, naar een berghut. Vervolgens kwam om vier uur ’s nachts de gids en dan gingen we ‘een top doen’. Zo werd mijn eerste berg de Piz Buin in de Silvretta.” En, zegt hij

lachend: “Drie uur, vier uur ’s nachts uit je bed – dat vind ik toch echt het nadeel van klimmen. Dat vond ik toen al vreselijk en dat is nooit meer overgegaan.”

Twee jaar later ging de familie opnieuw naar Oostenrijk. “Mijn ouders hadden voor ons, de kinderen, de spanning een beetje opgevoerd. Wij keken al dagenlang naar de barometer om te zien of ‘ie ging stijgen.” Ja dus. Vader Plugge boekte opnieuw een gids, en opnieuw trok de hele familie naar een berghut voor een beklimming – dit keer de Schaufelspitze in de Stubaier Alpen. “En als we in het dal zaten dan maakten wij, de kinderen, waanzinnig lange tochten. Hoe langer het was, hoe mooier ik het vond. Wij liepen zo hard dat mijn ouders op het laatst niet meer meegingen. Die zeiden: ‘Ga zelf maar’.”

Pas in zijn studententijd kwam hij opnieuw met bergsport in aanraking. Op zijn negentiende kwam Plugge aan – zo heette dat toen nog – als eerstejaars in Utrecht. “Bij het corps vroegen ze me: ‘Wat kun je of wat doe je?’ Waarop ik zei: ‘Ik kom wel eens in de Alpen.’ Dus ik werd tot alpinist gebombardeerd. Onzin natuurlijk, maar dat riepen ze omdat ze leden zochten voor de Studenten Alpen Club.”

De jonge Plugge liet zich overtuigen om mee te gaan op een klimweekend naar de Maasrotsen. “Doodeng,” zegt hij. “Maar ja, dan ben je thuis en dan vragen je vrienden hoe het was. Dan komen natuurlijk de verhalen over hoe mooi het was en hoe moeilijk en hoe steil. Toen begon ik er opeens toch een beetje in te geloven. Dus ik ben toch nog een keer meegegaan, en die tweede keer begon ik het ook echt leuk te vinden – nou ja, toen was ik verloren.” In die periode, de late jaren vijftig, vroege jaren zestig, had de Nederlandse Alpen Vereniging, een van de voorlopers van de NKBV, ongeveer 1500 leden. Iedereen kende elkaar, vertelt Plugge: “Vreselijk gezellig.” Studentenklammers uit verschillende steden ontmoetten elkaar in de Maasrotsen. Daar werden vriendschappen gesloten die inmiddels ruim een halve eeuw meegaan. En er werden expedities op poten gezet: naar de Manaslu, naar Groenland en naar de Kaukasus. Zo reisde Plugge in 1967 met vier bevriende studentenklammers naar de Elbrus (5642 meter), middenin de toenmalige Sovjet-Unie – niet de meest voor de hand liggende bestemming voor een groepje jonge Nederlandse klammers. “Tsja, hoe kwamen we daarop? Mijn ouders hadden

A black and white photograph of an elderly man with short, light-colored hair, looking slightly to the right of the camera. He is wearing a dark V-neck sweater over a light-colored, striped collared shirt. His hands are clasped together in front of him. In the lower-left foreground, a lit candle in a white holder is visible, casting a soft glow. The background is dark and out of focus.

IS GEEN

**'Dus ik werd tot alpinist
gebombardeerd'**

een Renault bestelauto, door mijn vader omgebouwd tot kampeerwagens. Die mochten we gebruiken, dus toen hebben we zitten denken: het moet met de auto bereikbaar zijn en het moet betaalbaar zijn, want geld hadden we natuurlijk niet.” Het team stippelde een route uit via Hongarije en Roemenië en vervolgens via Odessa aan de Zwarte Zee met een boot naar Jalta om van daaruit over te steken naar Sotsji en dan in twee dagen door te rijden naar de Elbrus. “Iedereen verklaarde ons voor gek dat we naar Rusland gingen. En daar hadden ze achteraf eigenlijk wel gelijk in.”

COMMUNISTISCHE CONTROLE

Het was het hoogtepunt van de koude oorlog, vertelt Plugge. “Je mocht niks; het was vreselijk. We kregen toestemming om in Odessa te kamperen, maar alleen op voorwaarde dat er geen oorlogsbodems in de haven lagen. En we moesten ons dan wel elke dag melden bij de politie. De lokale bevolking vond het hartstikke leuk dat we daar waren, die vond alles best, maar de Communistische Partij was verschrikke-

lijk lastig. Dat controlesysteem, dat was volstrekt onmogelijk. Iedereen die je tegenkwam zei: ‘Wat leuk, en ja hoor, met die bus kun je zo richting de Krim’, maar zodra de politie erbij kwam mocht je helemaal niks meer. We hebben één keer meegemaakt dat we misschien vijftig meter naast de weg aan het zwemmen waren in een of ander lummelig riviertje en verdomd,

‘Drie uur ’s nachts uit je bed - dat vind ik toch een nadeel van klimmen’

binnen tien minuten stond de politie naast ons: ‘Heren jullie zijn van de weg af. Dat mag niet.’” Uiteindelijk maakten de Nederlandse klimmers de oversteek van Jalta naar Sotsji. Alles leek gesmeerd te gaan, tot ze aankwamen in Mineralnye Vody, de laatste grote plaats voor de Elbrus. “Daar werd ineens de toestemming om naar de Kaukasus te gaan ingetrokken. Er was een aardverschuiving geweest en we mochten

niet verder, zeiden ze. We hebben daar vreselijk staan soebatten, maar het kon allemaal niet en het mocht allemaal niet. Uiteindelijk hebben we gevraagd of we niet bij die aardverschuiving mochten gaan kijken. ‘Dan komen we vanavond weer terug.’ Toen heeft de politie – dat was natuurlijk vreselijk stom – ja gezegd.” Het team reed door richting Elbrus. “Daar

vonden ze het prachtig dat we er waren. We hebben opgebeld dat er inderdaad een aardverschuiving was geweest en dat we nu niet meer terug konden. Ja, we zeiden: bekijk het maar, wat zullen we met die politie – laten ze ons maar komen halen als ze d’r last van hebben.”

Plugge is eventjes stil: “Ja, dat was natuurlijk vreselijk onbezonnen. Maar als je geen initiatief neemt, gebeurt er niks. Als je keurig luistert, gebeurt er nooit wat.” De beklimming van de Elbrus bleek een fluitje van een cent in vergelijking met alle rompslomp die eraan vooraf ging. “Al hebben we nog wel vreselijke moeite gehad met acclimatiseren. We waren een stel jonge honden en toen we er eenmaal waren, dachten we: die Elbrus doen we wel even. Het is een vulkaan, helemaal niet zo moeilijk, maar god, wat zijn we hoogteziek geweest. Als je zo uit het dal komt en denkt: die doen we wel, dan gaat je lichaam toch protesteren.”

Hij loopt naar zijn keuken en wijst op een grote zwartwitfoto boven de achterdeur: twee ouderwets geklede poppetjes op een weidse gletsjer, met uitzicht op een enorme serac. “Bij de tweede poging hebben we die Elbrus uiteindelijk beklommen en daarna hebben we de berg op die foto gedaan: de Ushba. Echt een heel mooie berg. Zie je die ijzval? Een fantastisch ding, ongelofelijk indrukwekkend, daar moet je helemaal doorheen. Technisch veel moeilijker dan de Elbrus.”

Na de Kaukasus volgde een hand vol andere tochten, onder meer in 1972 met prins Claus naar de Kilimanjaro en in 1973 een expeditie naar de Koh I Hevad (6850 m) in de Hindukush in het noordoosten van Afghanistan. “Geld hadden we niet, dus we

‘Als je keurig luistert, gebeurt er nooit wat’

hadden bedacht dat we met de jeep van een van de deelnemers over land zouden gaan. De twee deelnemers met een baan, Bram van Veelen en ik, zouden alvast vooruit vliegen naar Kabul. Die jeep heeft natuurlijk allemaal ellende gehad; die is over de kop gegaan, noem het maar op.” En alsof dat allemaal nog niet genoeg was, werd terwijl de jeep onderweg was in Afghanistan een staatsgreep gepleegd, waarna de grens dicht ging en de expeditieleden het land niet in mochten.

“Dus Bram en ik zaten in Kabul en de rest stond ergens voor de grens. Los het maar eens op. Nou moet ik zeggen dat we verschrikkelijk veel medewerking hadden van het Nederlandse consulaat. En wij vielen kennelijk goed in de Nederlandse gemeenschap die daar zat. Daar zaten iets van twaalf of dertien mensen en die vonden dat wel leuk, een paar Nederlandse klimmers. Ja, zo’n kleine gemeenschap is wel eens op elkaar uitgekeken. Dus al die Nederlanders zeiden van: kom je vanavond niet langs, dan richten we een barbecue op. We zaten elke avond wel ergens lekker te pimpelen.”

“Uiteindelijk heeft de consul – heel knap – het voor elkaar gekregen dat de andere jongens een aparte vergunning kregen om het land binnen te gaan. Maar ja, vertel het ze maar eens, we wisten niet eens precies waar ze zaten. Gelukkig gingen ze zich elke dag melden aan de grens, dus na drie dagen kregen ze plotseling bericht: ‘Jullie zijn toch die jongens van de Hindukush? Jullie mogen door’. Twee dagen later waren ze in Kabul. Toen hadden we zoveel dagen verspild dat er eigenlijk geen tijd meer was om fatsoenlijk te klimmen, maar het avontuur was er natuurlijk niet minder om.”

Hoe heeft Plugge het expeditieklimmen in de loop van de afgelopen veertig jaar zien veranderen? “Vroeger was het avontuur veel groter omdat je onbekende gebieden in ging. Tegenwoordig ga je naar Google Maps en je krijgt luchtfoto’s van het hele gebied waar je heen wilt. De beklimmingen waren technisch misschien minder moeilijk, maar het avontuur was groter.”

Hij vertelt dat hij in 2002, bij het honderdjarig bestaan van georganiseerde bergsport

in Nederland, een overzicht heeft gemaakt van alle Nederlandse expedities tot dan toe. Een vervolg op dat boekje komt er voorlopig niet, vooral omdat het steeds moeilijker wordt om te zeggen wat precies een expeditie is. “Dat is een enorm lastig onderwerp. Is Mount McKinley nog een expeditie? Je vliegt naar Anchorage, dan neem je een vliegtuigje naar het basiskamp en dan kun je de berg op. We kunnen het begrip expeditie niet meer zuiver omschrijven. De beklimming van de Kilimanjaro, is dat nog een expeditie? Ik vind van niet.”

MOUNT EVEREST

Het is niet mogelijk om met Plugge over expedities te praten zonder het te hebben over een van de meest omstreden onderwerpen uit de Nederlandse klimgeschiedenis: de Nederlandse Mount Everest Expeditie 1984. Tijdens die expeditie, onder leiding van Plugge, bereikte Bart Vos naar eigen zeggen als eerste Nederlander de top van ’s werelds hoogste berg. Die claim is inmiddels zeer omstreden. Direct na de beklimming werd door leden van een

'Ik ben overtuigd dat Bart wel op de top is geweest'

Tsjechische expeditie die gelijktijdig op de berg was, getwijfeld aan Vos' bewering. In 2000 laaide de discussie opnieuw op na publicatie van Eén Meter Everest van expeditiecameravrouw Mariska Mourik. Een aantal expeditieleden schreef in reactie daarop het Witboek Everest waarin ze Mouriks boek punt voor punt probeerden te weerleggen, maar inmiddels staan ook andere beklimmingen van Vos ter discussie. Hoe kijkt hij na al die jaren eigenlijk terug op de expeditie? Wat letterlijk het hoogtepunt van de Nederlandse bergsport had moeten zijn is toch uiteindelijk een enorme controverse geworden die de reputatie van bergsport in Nederland weinig goed heeft gedaan. Frustreert dat hem niet? "We hebben op de berg altijd plezierig met elkaar samengewerkt en we hebben nog steeds goed contact met elkaar. Ik kijk er met veel plezier op terug, maar ik ben wat teleurgesteld door de discussie die erna is ontstaan. Dat is namelijk een welles-nietesdiscussie waar je niet uitkomt."

Plugge benadrukt een aantal keer dat hij niet twijfelt aan de topclaim van Vos. "We hebben net met een aantal expeditieleden het 25-jarig jubileum gevierd. We hebben weer eens uitgebreid geborrelt en we zijn met elkaar gaan eten." Plugge herhaalt nog een keer de versie van de gebeurtenissen die, zoals hij zegt "overal beschreven staat": na drie dagen slecht weer op de Zuidcol deed Vos op 8 oktober een toppoging, samen met Ganesh, Edward Bekker en Mariska Mourik. Bekker keerde

op 8200 meter om vanwege moeilijkheden met zijn zuurstofapparaat. Mourik is op 8600 meter omgekeerd, waarna Vos en Ganesh doorklommen naar de Zuidtop. "Daar wilde Ganesh niet verder omdat hij moe was en omdat hij met het bereiken van de Zuidtop zijn premie binnen had. Bart heeft zijn rugzak afgedaan en gezegd: 'Ik ga nog even kijken'. Er hingen touwen bij de Hillarystep en daaraan heeft hij zich met zijn laatste krachten omhoog getrokken. Daarna heb je nog een min-of-meer horizontaal graatje naar de top." Plugge raakt zichtbaar geïrriteerd door vragen over de kritiek van de Tsjechische expeditie die gelijktijdig op de berg was. "Daar wil ik het verder niet over hebben. Daar zijn zoveel dingen gebeurd. Ik heb geen zin om daarover te praten." Even later broemt hij: "Er is natuurlijk heel wat anders gebeurd bij die Tsjechen, maar dat moet je hun maar vragen. Als je dat verhaal hoort... Daar is iemand omgekomen, wist je dat? Daar is nu nog steeds gedoe over. Nee, ik heb geen zin om daar verder over te praten." Wat dacht hij toen hij in 2000 het boek van Mariska Mourik las? "Ik wist dat Mariska erg teleurgesteld was dat zij niet op de top was geweest. Als je erbij was en je leest het boek; het klopt gewoon niet, maar ik kan het allemaal niet hard maken dus ik bemoei me er verder niet mee. Het was een hartstikke leuke expeditie die we met heel veel pret hebben beleefd. Dat Mariska zo teleurgesteld is dat ze dit doet – nou ja, dat moet ze zelf weten. Het boek ligt er. Ze schrijft

hartstikke leuk, het leest heel gemakkelijk weg, maar ik ben overtuigd dat Bart wel op de top is geweest."

MATTERHORN

Wat doet Plugge tegenwoordig eigenlijk? "Niks!" zegt hij opgetogen. "Nou ja, ik heb een wandelgroepje. Elke woensdag lopen we tussen de vijftien en achttien kilometer, om fit te blijven. Verder golf ik af en toe, en ik doe nog wat werk bij Demmenie." En de bergen? "Nou ja, als ik de kans krijg... We hebben nog een groepje uit onze oude studententijd, dan mogen de heren één weekje met elkaar de bergen in. Deze zomer gaan we naar Arolla, een rondje lopen bij de Grand Combin. Geen moeilijke dingen meer, gewoon zeven dagen van hut naar hut. Heel gezellig, alsof je teruggaat naar je oude studentenwereld. Dezelfde grappen en grollen. En er wordt nog steeds lekker gedronken. Hartstikke leuk, met oude makkers die ik al veertig jaar ken – nee wacht, ik ben 71, dus ik ken ze al vijftig jaar." Is er in al die vijftig jaar nog een berg die hij niet heeft beklommen. Of preciezer: heeft hij een droomberg die hij eigenlijk nog wel had willen doen? "Droomberg is een groot woord, maar ik had graag op de Matterhorn gestaan. Maar ja, aldoor als ik er was, dan waren de condities weer slecht. Of ik was te vroeg; dan kwam ik eind juni en dan was het nog helemaal wit. Of het was pokkenweer – dus ik heb aldoor nèt de Matterhorn gemist. Nou ja het zou misschien nog wel kunnen, maar ik heb er nu eigenlijk niet zo'n zin meer in." ▲